

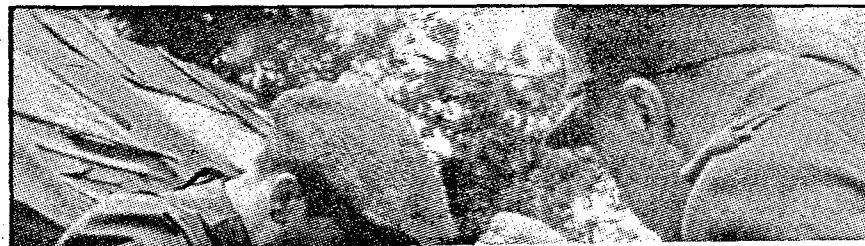

På en sovjetisk video forteller Vladimir Tokarjev (89), hvordan han var ansvarlig for drapene på 6295 polske offiserer i Kalinin i 1940.

(Faksimile: The Observer)

- JEG HENRETTET 6295 POLAKKER

LONDON (Dagbladet): I løpet av noen uker vil to sovjetere som var blant de hovedansvarlige for massakrene på om lag 15 000 polske offiserer i Katyn og Kalinin bli tiltalt for folkemord i Sovjetunionen. Den ene har tilstått, den andre har delvis innrømmet sin skyld.

Av JAN TYSTAD

Stalins agenter i det hemmelige politiet NKVD, myrdet 15 000 polske offiserer våren 1940. De ga nazistene skylden for massakren. Ordren ble gitt av Stalin og hensikten var å drepe de polske offiserene for å hindre oppstand.

Står fram

President Gorbatsjov ga i november i fjor generalmajor Vladimir Kupiet ordre

Nazi-oppgjør

MOSKVA (NTB-AP): President Mikhaïl Gorbatsjov tok i helga avstand fra anti-semittismen i en historisk kunngjøring på 50-årsdagen for nazistenes massakre av om lag 30 000 jøder ved Babij Jar i Ukraina.

Gorbatsjov understreket at sovjetiske myndigheter under stalinismen offentlig hadde fordømt anti-semittismen, men i virkeligheten omfavnet den for å isolere landet fra utenverdenen. De forsøkte å bygge sitt styre på sjåvinisme, sa Gorbatsjov.

I et symbolsk brudd med sin kommunistiske fortid innrømmet også sovjetrepublikken Ukraina lørdag for første gang offentlig sannheten om nazistenes massakre av jøder ved Babij Jar.

Katyn-bødlene for retten

om å etterforske massakrene og få fram sannheten. I 50 år har sovjetrusserne benektet at de var skyldige i massakrene, og like lenge har de allierte tidd. Så seint som i 1989 sa en statssekretær i det britiske UD at ingen studier «hadde frambrakt noen skikkelige bevis for hvem som var skyldige».

Nå er en video, som ble tatt opp av de sovjetiske etterforskerne, blitt vist i britisk fjernsyn. Den dramatiske historien ble gjengitt i The Observer i går. Den 89 år gamle tidligere NKVD-agenten Vladimir Tokarjev hadde ansvaret for henrettelsene i Kalinin nord for Moskva. Han forteller hvordan han i april 1940 brukte en måned på å henrette 6295 polske offiserer. De ble drept en etter en i et lydisolert rom etter at de hadde oppgitt navn, alder og tjenestested. De drepte 250 hver natt i nesten en måned.

Uklar

Den andre hovedpersonen i denne saken er 83 år gamle Pjotr Soprunenko som under intervjuene stadig hevdet at han ikke kan huske det som skjedde. Han var den NKVD-sjefen som hadde ansvaret for behandlingen av de polske offiserene

En patolog dissekerer et av likene fra Katyn-skogen der nærmere 4000 polske offiserer ble massakrert. Alle ofrene var skutt gjennom hodet.

som ble holdt i fangenskap. Under forhøret innrømmer Soprunenko at han fikk ordren om massenrettelser fra politbyrået og undertegnet av Stalin personlig. Det var ikke bare i Kalinin polske offiserer ble skutt. 3897 ble skutt i skogen ved Katyn og 4403 nær Khar'kov i det sørlige Russland.

Mord

Lederen for etterforskningen, generalmajor Kupiet hevder at det her dreier seg om masse mord. At de to NKVD-agentene fikk ordre fra Stalin og Beria

er ingen unnskyldning. Eget ansvar ble slått fast i Nürnbergprosessene. I tillegg var det å henrette de polske offiserene uten rettergang, i strid med sovjetisk lov.

Mord og drap foreldes etter 15 år i Sovjetunionen. Den eneste forbrytelse som ikke foreldes er «folkemord» eller «forbrytelser mot menneskeheten». Disse to begrepene er bare blitt brukt mot naziforbrytere. Nå håper etterforskerne at den nye russiske regjering vil gjøre det mulig å stille krigsforbrytere som var skyld i massedrap av polske offiserer for retten.